

**STUDIA Z TEORII I HISTORII
WYCHOWANIA
ORAZ NAUK POKREWNYCH**

TOM JUBILEUSZOWY
poświęcony

Profesor Wiesławie Korzeniowskiej

pod redakcją
Urszuli Szuścik

**Historia et pedagogika – testis temporum, lux veritatis,
vita memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis**

**Historia i pedagogika – świadkiem czasów, światłem prawdy,
życiem przeszłości, nauczycielką życia, głosicielką tradycji**

Redaktor serii: Publikacje Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji
prof. dr hab. Robert Mrózek

Recenzent: prof. zw. dr hab. Jerzy Nikitorowicz

Sfinansowano z funduszy:
Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego
Projektu badawczego:
Dydaktyka szkolna i przedszkolna a jakość kształcenia. Diagnoza i kierunki rozwoju

Adiustacja: prof. UŚ dr hab. Urszula Szuścik

Projekt okładki: Agata i Kazimierz Heczko

Druk: Drukarnia „Offsetdruk i Media” Sp. z o.o. w Cieszynie

 OFFSETdruk i MEDIA

Skład komputerowy:
Agata i Kazimierz Heczko

Wydawca
Galeria „Na Gojach”, ul. Błazczyka 19, 43-450 Ustron
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ul. Bankowa 12 B, 40-007 Katowice

© Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego

ISBN 978-83-60551-27-1

SPIS TREŚCI

Od Redaktora	s. 7
prof. UŚ dr hab. Urszula Szuścik	s. 9
<i>Wiesława Korzeniowska</i> <i>Publikacje naukowe Wiesławy Korzeniowskiej</i>	
dr Bronisława Dymara	s. 39
<i>Trud niedaremny</i>	
prof. zw. dr hab. Bogusław Śliwerski	s. 45
<i>O autobiografiach mistrzów polskiej dydaktyki</i>	
prof. zw. dr hab. Tadeusz Lewowicki	s. 53
<i>Humanistyka – historia wychowania – pedagogika.</i> <i>O pamięci dokonań i mądrości vs. niepamięci i zagubieniu</i>	
prof. zw. dr hab. Katarzyna Olbrycht	s. 61
<i>Wiedza ogólna – zapomniana kompetencja nauczyciela</i>	
prof. zw. dr hab. Michał Lis	s. 73
<i>Opole – Opawa. Próba bilansu współpracy nauk społecznych</i> <i>na etapie dochodzenia do standardów europejskich</i>	
prof. dr hab. Joanna Rostropowicz	s. 81
<i>Opolska replika starożytnej rzeźby – Junony Ludovisi</i>	
prof. dr hab. Danuta Kisielewicz	s. 89
<i>Działalność oświatowa polskich jeńców wojennych</i> <i>w czasie II wojny światowej</i>	
dr Maria Szymańska	s. 99
<i>Kultura życia codziennego ziemiaństwa Królestwa Polskiego,</i> <i>w tym Ziemi Płockiej</i>	
prof. dr hab. Wanda Musialik	s. 109
<i>Szkic do dziejów polskiego duszpasterstwa emigracji zarobkowej</i> <i>Westfalii i Nadrenii w pierwszej połowie lat 30. XX w.</i>	
dr Joanna Ździebło	s. 115
<i>Patronat kościelny i szkolny ziemiaństwa górnośląskiego</i> <i>na przykładzie działalności rodu Reitzensteinów</i>	
prof. dr hab. dr Jolanta Kwiatek	s. 129
<i>Szkolnictwo średnie na Górnym Śląsku</i> <i>na tle reform oświatowych w Prusach w XIX wieku</i>	
prof. dr hab. Aleksander Kwiatek	s. 143
<i>Juliusz Szmula w świetle korespondencji własnej</i>	

dr Danuta Kocurek	s. 157
<i>Droga do zawodu nauczycielskiego na Górnym Śląsku po uwłaszczeniu do 1918 roku (na przykładzie mieszkańców wsi pszczyńskiej)</i>	
dr Barbara Sopot-Zembok	s. 169
<i>Dziecko na wsi pszczyńskiej</i>	
dr Halina Nocoń	s. 183
<i>Pszczyński internat dla synów arystokratycznych i ziemiańskich rodzin (1923–1939)</i>	
prof. dr hab. Jadwiga Uchyła-Zroski	s. 197
<i>Z dziejów edukacji muzycznej kształcenia studentów Instytutu Muzyki na Wydziale Artystycznym w Cieszynie</i>	
Ks. prof. zw. dr hab. Józef Kiedos	s. 207
<i>„Porządek Kościelny” Księżnej Katarzyny Sidonii (1579–1595), na Śląsku Cieszyńskim</i>	
Ks. prof. dr hab. Józef Budniok	s. 215
<i>Znaczenie edukacji ekumenicznej w integracji środowiska akademickiego i lokalnego w Cieszynie po obu stronach Olzy</i>	
dr Maria Tołbast	s. 225
<i>Żydowskie szkolnictwo na Śląsku Cieszyńskim (do roku 1939)</i>	
prof. UŚ dr hab. Ewa Ogrodzka-Mazur	s. 239
<i>Rodzina wielopokoleniowa na Śląsku Cieszyńskim – mała ojczyzna w długim procesie trwania</i>	
prof. UŚ dr hab. Alina Szczurek-Boruta	s. 257
<i>Jakość życia i wychowanie – kilka tendencji, hipotez i uwag</i>	
prof. UŚ dr hab. Zenon Gajdzica	s. 267
<i>Przemiany pedagogiki specjalnej a jej miejsce w akademickim kształceniu pedagogów różnych specjalności</i>	
dr Beata Oelszlaeger	s. 277
<i>Współdziałanie nauczyciela i uczniów w młodszych klasach szkoły podstawowej – kontrowersyjne aspekty edukacji wczesnoszkolnej</i>	
dr Izabela Łuc	s. 287
<i>Baśń a twórcza aktywność językowa dzieci</i>	
dr Alina Górniok-Naglik	s. 297
<i>Wiersze o zabawie i tańcu jako odzwierciedlenie kultury</i>	
prof. dr hab. Andrzej Mitas	s. 305
<i>Algorytmizacja kreatywności na tle dodekafonii</i>	
prof. UŚ dr hab. Mieczysław Remin, mgr Daria Gwiżdż	s. 311
<i>W harmonii z pięknem przyrody</i>	

Od Redaktora

Książka ta ma szczególny charakter i wymiar. Jest to tom jubileuszowy poświęcony Profesor Wiesławie Korzeniowskiej z okazji 70-tych urodzin. Zostali do niej zaproszeni przyjaciele, uczniowie i współpracownicy Pani Profesor.

Tom otwiera biografia Jubilatki i prezentacja jej dorobku naukowego oraz pracy dydaktycznej, opieki naukowej nad jej wychowankami i teksty przyjaciół Pani Profesor, znanych pedagogów, Bronisławy Dymary i Bogusława Śliwerskiego.

Prezentowane w tomie opracowania poruszają problematykę ogólną zagadnień wychowania i edukacji oraz ciągłości tradycji w pedagogice. Składają się na nią artykuły Tadeusza Lewowickiego, Katarzyny Olbrycht, Michała Lisa, Joanny Rostropowicz, Danuty Kisielewicz i Marii Szymańskiej.

Kolejne teksty dotyczą wartości historii wychowania i ukazują korzenie kształtowania się postaw obywatelskich, patriotycznych, obyczajowych Polaków w toku edukacji ze szczególnym uwzględnieniem regionu Śląska. Problematyka ta jest szczególnie bliska zainteresowaniom i badaniom Pani Profesor. Tę część tomu tworzą opracowania Wandy Musialik, Joanny Ździebło, Jolanty Kwiatek, Aleksandra Kwiatek, Danuty Kocurek, Barbary Sopot-Zembok, Haliny Nocoń i Jadwigi Uchyła-Zroski.

Wartość wychowania w różnych obszarach życia i kultury człowieka przedstawiają w tomie w swoich tekstach Józef Kiedos, Józef Budniak, Maria Tołbast, Ewa Ogrodzka-Mazur.

Z kolei Alina Szczurek-Boruta, Zenon Gajdzica, Beata Oelszlaeger, Izabela Łuc, Alina Górniok-Naglik, Andrzej Mitas, Mieczysław Remin i Daria Drózdź dzielą się swoimi poszukiwaniami badawczymi i refleksjami nad edukacją w różnych dziedzinach pedagogiki.

Przedstawiona praca jest wyrazem naszego uznania i podziękowania dla Pani Profesor za jej pracę naukową, zaangażowanie, czas i życzliwość wobec nas wszystkich, którzy mieliśmy i mamy okazję obcować i współpracować z Panią Profesor.

Tom ten został opublikowany dzięki dotacji Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, z którym Pani Profesor jest związana.

Opóźnienie w wydaniu tego tomu wyniknęło z różnych przyczyn technicznych jak i również z tego, że została rozszerzona lista autorów, aby w przedstawionej tu problematyce naukowej, uwzględnić różnorodne obszary badań, z którymi wiąże się praca naukowa Pani Profesor.

Urszula Szuścik